

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Konsernihallinto
Kirjaamo
PL 1700, 01301 Vantaa
Yhteyshenkilö Johanna Pihlaja
johanna.pihlaja@vakehyva.fi

Valtiovarainministeriö
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

Taustaa

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue (jäljempänä ”hyvinvointialue” ja ”hankintayksikkö”) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa arviomuistiosta kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta ja ostolaskutietojen julkaisemisesta. Arviomuistiossa esitetään toimenpiteitä hallitusohjelmassa esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä kansallisessa julkisten hankintojen kehittämistyössä tunnistettujen haasteiden ratkaisemiseksi.

Arviomuistiossa esitetään perustettavaksi Suomeen uusi kansallinen julkisten hankintojen tietovaranto, jonka ylläpitäjänä ja rekisterinpitäjänä toimisi valtiokonttori. Uudella lainsäädännöllä säädettäisiin myös mm. tietovarannon rekisterinpitäjyydestä, tietojen käyttötarkoituksista ja -oikeuksista sekä tietojen toimitusvelvoitteesta.

Nykytilassa julkisten hankintojen tietosisällöt ovat löydettävissä monesta eri palveluista, joita ylläpitävät sekä valtio että myös yksityiset toimijat. Lakisääteinen ja käytetyin palvelu on hyvinvointialueella hankintailmoitukset.fi (”HILMA”). Hyvinvointialue käyttää kilpailutusten läpiviemisessä ja sopimushallinnassa kaupallista Mercell ryhmän Cloudia-palvelua.

Lausunto

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue haluaa kiinnittää huomiota erityisesti kyseisten lainsäädäntöuudistusten kustannuksiin ja niiden jakautumiseen valtion ja hyvinvointialueiden kesken. Arviomuistiossa hankintarekisterin perustamisen kustannuksia ja ylläpitoa on arvioitu hyvin mutta kuitenkin hankintayksiköiden osalta vaikutustenarviointi on ollut varsin ylätasoista ja puutteellista. Hyvinvointialueiden rahoitustilanne on tälläkin hetkellä vaikea, ja mahdolliset uudesta lainsäädännöstä johtuvat välittömät ja välilliset kustannukset tulisi kyetä arvioimaan etukäteen ja huomioida valtiolta tulevassa rahoituksessa ja siten korvata hyvinvointialueille täysimääräisesti.

Kustannukset hyvinvointialueille tulevat erityisesti hallinnollisesta taakasta sekä tietojärjestelmämuutoksista. Arviomuistiossa kohdassa 4. hallinnollinen taakka on kuvattu pääasiassa vähäiseksi tai enintään kohtalaiseksi, jota hankintayksiköille muutoksista koituisi. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue haluaa kiinnittää huomiota hallinnollisen taakan kumuloitumisesta, jolloin yksittäinen toimenpide ei sinällään lisää hallinnollista taakkaa kuin korkeintaan kohtalaisesti yksittäin tehtynä, mutta kokonaisuutena kohdassa 4. luetellut toimenpiteet luovat hankintayksikölle monia uusia työvaiheita ja manuaalista työtä, mikä pikemmin kasvattaa hallinnollista taakkaa kestävämmäksi.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on käytössä tällä hetkellä useampi tietojärjestelmä joihin arviomuistion vaikutukset kohdistuvat. Kuten arviomuistiossakin todetaan, on tietojärjestelmiin tehtävä muutoksia tiedonsyöttämistä ja keruuta varten. Arviomuistiossa tietojärjestelmiin tehtävien

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Konsernihallinto
Kirjaamo
PL 1700, 01301 Vantaa
Yhteyshenkilö Johanna Pihlaja
johanna.pihlaja@vakehyva.fi

Valtiovarainministeriö
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

muutosten arviointi on tehty yleisellä tasolla ja muistiosta puuttui kokonaan kustannusvaikutus kokonaisuudessaan hankintayksiköiden osalta.

Järjestelmiin tehtävät muutuskustannukset ovat merkittäviä ja vaativat siten muutosten toteuttajan valitsemiseksi hankintalain mukaisen menettelyn. Tämä tulee lisäämään kustannuksia ja ei vähiten mahdollisten markkinaoikeuskäsittelyjen vuoksi. On otettava huomioon, että markkinaoikeuskäsittelyjen keskimääräinen käsittelyaika on noin yksi (1) vuosi. Hankintayksiköille tarkoitettujen uusien veloitteiden voimaantulo on siten taattava riittävän pitkällä siirtymäajalla, ja arviomuistiossa ehdotettu yhden (1) vuoden siirtymäaika ei ole siten riittävä.

Kysymykset

Yleistä

Ovatko arviomuistion nykytilan kuvausta koskevat osiot oikeansuuntaisia ja riittävän kattavia? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää joillain näkökulmilla tai tarpeellisilla tiedoilla?

Vastaus: Nykytilan kuvaus on toteutettu monipuolisesti ja kattavasti ja julkisten hankintojen sekä julkiset että yksityiset tietolähteet ja rekisterit on kuvattu riittävän yksityiskohtaisesti. Kustannuksia eri osioista ei ole kuvattu kuitenkaan lähes ollenkaan, joten vertailua tulevan hankintatietovarannon kustannuksiin on mahdotonta tehdä.

Ovatko arviomuistioissa esitetyt toimenpiteet vaikutuksineen oikeansuuntaisia? Olisiko toimenpiteitä syytä täydentää joillakin näkökulmilla jatkovalmistelussa?

Vastaus: Arviomuistiossa todetaan, että toimenpiteiden vaikutuksia on haastavaa arvioida. Tästä syystä, esimerkiksi kustannukset, joita hankintayksiköille tiedonantovelvollisuudesta seuraa voivat nousta arvioituja kustannuksia suuremmiksi. Myös hallinnollisen taakan arviointi hankintayksiköille olisi hyvä ottaa jatkovalmistelussa uudelleen arvioitavaksi ja ottaa huomioon hallinnollisen taakan kokonaisvaikutus.

On todennäköistä, että hankintatietovarannon toteuttaminen tässä mallissa aiheuttaa hankintayksiköille lisäkustannuksia. Kustannuksia muodostuu myös työtehtävien lisääntymisellä mikä edellyttää vaatimuksia henkilöstömäärän kasvattamiselle.

Arviomuistiossa ei ole arvioitu hankintayksiköille, kuten hyvinvointialueille, todellisia kustannuksia. Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on haastava ja erilaiset lakisääteiset veloitteet kasvattavat hallinnollisia kustannuksia ja riskinä on, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat palvelut heikkenevät entisestään koska raha kohdentuu enenevässä määrin hallinnollisiin toimenpiteisiin. Hankintayksikön kannalta on riskinä, että raportointi vie resursseja hankintaorganisaation ydintehtäviltä ja kilpailutusten laatu heikkenee.

Kts. myös kohta "lausunto".

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Konsernihallinto
Kirjaamo
PL 1700, 01301 Vantaa
Yhteyshenkilö Johanna Pihlaja
johanna.pihlaja@vakehyva.fi

Valtiovarainministeriö
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

Hankintatietovarannon soveltamisala ja säädösympäristö

Onko hankintatietovarannon perustamisen ja ylläpidon edellyttämät sääntelytarpeet tunnistettu kattavasti?

Vastaus: Sääntelytarpeet on tunnistettu kattavasti sekä perustamisen että ylläpidon osalta.

Onko sellaisia hankintayksiköjä tai hankintoja, jotka erityisesti tulisi rajata tulevan hankintatietovarantoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle tai toisaalta sisällyttää siihen?

Vastaus: Hankintatietovarantoon ei tulisi sisällyttää riskien hallitsemiseksi hankintoja, joihin sovelletaan lakia julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011) sekä SEUT-poikkeushankintoja. Hyvinvointialueella tällaisia hankintoja voi olla osa pelastuslaitokselle tehtävistä hankinnoista. Lisäksi sosiaali- ja terveyspalvelujen, jotka tehdään hankintalain (1397/2016) 110 §:n perusteella, ei tulisi sisällyttää hankintatietovarantoon, koska tietoja yhdistelemällä voi olla vaarana, että asiakas tulee tunnistetuksi.

Esimerkiksi suoramarkinnat, joissa taustalla on asiakkaan palvelupäätös ja joka voi sisältää yksilöiviä henkilötietoja, vaikka vain asiakasnumeron, tulisi jättää hankintatietovarantoa koskevan sääntelyn ulkopuolelle, koska on olemassa suuri riski, että vaikka henkilötiedot/asiakaspäätösnumero pseudonymisoitaisiin manuaalisesti aiheuttaa se hankintayksikölle lisätyötä ja inhimillisen virheen riski kasvaa, että henkilötietoja voi päätyä väriin käsiin.

Tarjouspyynnöissä voi olla myös turvallisuuteen, tietoturvaluuteen ja varautumiseen liittyviä tietoja. Tällaisia hankintoja voivat olla esimerkiksi kiinteistöihin liittyvien palvelujen tai infran hankinta sekä urakkahankinnat. ICT-hankintojen tarjouspyyntöaineistossa voi olla mukana myös arkkitehtuurikuvia, jotka ovat tietoturvaluussyistä salassa pidettäviä. Nämä tiedot on toistaiseksi voitu toimittaa potentiaaliselle tarjoajalle erikseen salassapitosopimusta vastaan. Mikäli näiden tietojen toimittamista edellytetään, tulee huomioida kyseisten tietojen salassapito sekä se, että tiedot voivat olla eri tietojärjestelmissä ja niiden siirrettävyydessä voi ilmetä haasteita.

Hankintayksikkö katsoo, että kansallisen kynnysarvon ylittävistä sekä puitejärjestelyn sisäisissä EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoista ei tulisi säätää jälki-ilmoitusvelvollisuutta, koska tällä hetkellä ei nähdä lisäarvoa muutoin kuin viranomaisten valvontamahdollisuuksien lisääntymisellä. Tälläkin hetkellä KKV:lla ja muilla valvovilla viranomaisilla on jo laajat oikeudet päästä käsiksi tarvittaviin tietoihin. Ehdotettu jälki-ilmoitusvelvollisuus tuottaisi lisäkustannuksia ja runsaasti manuaalista työtä hankintayksiköille, koska nykyäskäytännön mukaan jälki-ilmoituksia ei voi tälläkään hetkellä automatisoida. Ehdotetun sääntelyn mukaan puitejärjestelyyn liittyviä hankintoja ja ostoja olisi kuitenkin mahdollista seurata ostolaskujen tietojen perusteella.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Konsernihallinto
Kirjaamo
PL 1700, 01301 Vantaa
Yhteyshenkilö Johanna Pihlaja
johanna.pihlaja@vakehyva.fi

Valtiovarainministeriö
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

Sisältävätkö hankintayksiköiden ostolaskutiedot henkilötietoja siinä määrin, että niiden käsittely saattaisi aiheuttaa EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua korkean riskin? Jos kyllä, yksilöi, millaisia henkilötietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja hankintadata voi sisältää.

Vastaus: Ostolaskutiedot voivat pitää sisällään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan henkilötietoja esimerkiksi etu- ja sukunimi Ostolaskutiedoista yksittäinen henkilö voi olla tunnistettavissa ja mahdollisesti pääteltävissä tietoa hänen palvelutarpeestaan sosiaali- ja terveydenhuollossa. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedot ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan ja asiakastietolain 4 §:n perusteella. Ostolaskutietojen tiedot voivat pitää siten sisällään myös terveyttä koskevien tietojen, jotka kuuluvat EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin, joiden käsittely on lähtökohtaisesti kielletty ja voi aiheuttaa korkean riskin rekisteröidyn näkökulmasta erityisesti, jos käsittely on laajamittaista. Hankintayksiköiden ostolaskutietojen käsittely saattaa siten aiheuttaa tietosuoja-asetuksessa tarkoitettua korkean riskin.

Mille organisaatioille tulisi säätää oikeus saada omien tehtäviensä kannalta välttämättömät tiedot hankintatietovarannosta salassapitosäännösten estämättä?

Vastaus: Hankintatietovarannosta tulee luonnollisesti saada hyvinvointialueen kaikki omat tiedot maksutta. Hankintayksiköillä tulisi olla myös maksuton pääsy toisten hankintayksiköitten tarjouspyyntöasiakirjoihin siinä muodossa, kun ne eivät sisällä salassa pidettävää tietoa. Tosin tälläkin hetkellä on olemassa kaupallinen palvelu, jossa on mahdollista tutustua muiden palvelua käyttävien hankintayksiköiden tarjouspyyntöasiakirjoihin.

Hankintatietovarannon tietosisällöt

Puuttuuko hankintatietovarantoon kerättävien tietojen listauksesta joitakin olennaisia tietosisältöjä?

Vastaus: Tietosisällöt, joita muistiossa on listattu ovat jo tällä hetkellä laajat ja osittain hajanaiset sisältäen erinäisiä tietosisältöjä koko hankintaprosessin, sopimustoiminnan ja laskutuksen osalta, unohtamatta suoraan hankintoja.

Puuttuuko toimenpiteistä jokin tietosisältöjä ja niiden hyödynnettävyyttä parantava toimenpide?

Vastaus: Ei lisättävää.

Seurataanko hankintayksikkösi hankintasopimusten käyttöä sopimuskauden aikana sopimusjärjestelmän avulla tai muutoin? Onko sopimustietojen keräämiselle esitettävä alustava siirtymäaika riittävä?

Vastaus: Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on otettu käyttöön vuoden 2024 aikana sopimushallinnan järjestelmä, jonka avulla voidaan seurata hankintasopimusten käyttöä. Sopimustietojen keräämiselle varattu aika on

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Konsernihallinto
Kirjaamo
PL 1700, 01301 Vantaa
Yhteyshenkilö Johanna Pihlaja
johanna.pihlaja@vakehyva.fi

Valtiovarainministeriö
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

riittämätön koska sopimusmassa on suuri hyvinvointialueellamme ja tiedot jouduttaisiin mahdollisesti syöttämään osittain manuaalisesti, mikäli integraatiota ei saada toimimaan automaattisesti.

Näettekö estettä kerätä rakenteisena datana tarjousten vertailuperusteita ja vertailuhintoja/laatupisteitä koskevia tietoja?

Vastaus: Tarjousten vertailuperusteiden ja vertailuhintojen/laatupisteiden keräämisessä on huomioitava liikesalaisuuksien suoja ja tietoteknisten ratkaisujen kehittäminen siten että tiedon tuottaminen ei jäisi kokonaan hankintayksikköjen manuaalisen työn varaan. Tällöin riski liikesalaisuuksien tai muun salassa pidettävän tiedon paljastuminen asiattomille kasvaa inhimillisen virheen vuoksi.

Tällä hetkellä käytössä olevat kilpailutusjärjestelmät eivät tue riittävällä tavalla tarjousten vertailun rakentamista suoraan järjestelmään rakenteellisessa muodossa. Näin ollen tarjousten vertailuperusteet saattavat olla erillisellä Excel-liitteitä, jotka sisältävät jopa tuhansia rivejä pakollisia ja vertailtavia vaatimuksia sekä pisteytykseen liittyviä kaavoja. Tällaisia hankintoja ovat esimerkiksi ICT-järjestelmähankinnat. Näiden vieminen erikseen rakenteisena datana työllistäisi hankintayksikköä siinä määrin, että siitä aiheutuisi merkittäviä henkilöstökustannuksia. Myös eri vertailuperusteiden vertaileminen hankintojen välillä ei välttämättä tuota tosiasiallisesti vertailukelpoista tietoa, koska hinnoittelu- ja vertailuperusteet sekä vähimmäisvaatimukset vaihtelevat.